

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ:

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛЕТ
ПРИМЉЕНО: 29. 02. 2016
ДОКТЕРСКА ТЕЗА
БД 9/36/1/6

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА, УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

Наставно-научно вијеће Филолошког факултета на 75. сједници одржаној 12. 02. 2016. године именовало је Комисију за писање извјештаја за оцјену теме докторске дисертације и провјеру услова кандидата.

Комисија је радила у саставу:

1. *др Весна Килибарда, редовни професор, Италијанска књижевност, Филолошки факултет Универзитета Црне Горе, предсједник,*
2. *др Сања Роић, редовни професор, Талијанска књижевност, Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу, члан,*
3. *др Данило Капасо, ванредни професор, Специфични језици – италијански језик, Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци, члан.*

Захваљујући на указаном повјерењу, Комисија подноси Наставно-научном вијећу

ИЗВЈЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЛЕНУ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Слика Црне Горе у италијанским путописима до 1914. године“

и провјеру услова кандидата мр Оливере Поповић.

Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звање, назив у же научне области за коју је изабран у звање, назив универзитета и факултета у којем је члан комисије стално запослен.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Биографија кандидата

Мр Оливера Поповић рођена је 1981. године у Подгорици, гдје је завршила основну школу и Филолошку гимназију. На Филозофски факултет Универзитета Црне Горе, Одсјек за италијански језик и књижевност, уписала се 2000. године. Дипломирала је 2005. године са просјечном оцјеном у току студија 9,54. Постдипломске студије, смјер за Науку о књижевности, завршила је такође на Филозофском факултету у Никшићу, где је 2009. године одбранила магистарски рад под насловом *Тршћанска италијанска периодика до уједињења Италије о Црној Гори*. Ментор при изради рада била је проф. др Весна Килибарда.

Мр Оливера Поповић је прво радно искуство стекла у подгоричкој гимназији "Слободан Шкеровић", а италијански језик на разним нивоима предавала је и на курсевима организованим у Црној Гори у оквиру неколико међународних пројеката. Усавршавала се и на одговарајућим међународним семинарима за наставнике страних језика. Од 2005. године ангажована је као сарадник у настави на Студијском програму за италијански језик и књижевност на Филозофском факултету у Никшићу. Учествовала је на више научних конференција у Црној Гори и у региону. Сарадник је на међународном пројекту VIAGGIADR који је конзорцијум неколико италијанских универзитета покренуо на тему интерјадранских културних и књижевних веза и прожимања. Неколико пута била је корисник вишемјесечних италијанских стипендија за усавршавање на италијанским универзитетима (Леће, Трст, Падова). Говори италијански и енглески језик.

БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА

Научни радови

1. "Adolfo Rossi on Montenegro", у: КРИВОКАПИЋ, Марија (ур.), *The Balkans in Travel Writing*, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne, 2015, стр. 37–47.
2. „Тршћански *Il Diavoletto* о Црној Гори од 1848 до 1860“, у: ВРАНЕШ Александра, МАРКОВИЋ, Љиљана (ур.) *Култура, цивилизација, филологија, Филолошка истраживања данас*, том VI, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд, 2014, стр. 225–238.
3. "Antonio Baldacci e il Montenegro", у: МАТРИЦКИ-ПЕША, Ивица и др. (ур.),

- Зборник Међународног зnanstvenog skupa u спомен на проф. др Жарка Муљачића (1922. – 2009.), Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу, 15. – 17. студенога 2012, св. 5, Загреб, 2014, стр. 271- 278.*
4. "Il Montenegro nel libro odeporko di Vincenzo Vannutelli", *Italica Belgradensis*, 2013, стр. 102–113.
 5. „Путопис: од рубног жанра до генератора нових књижевних теорија“, у: НИКЧЕВИЋ-БАТРИЋЕВИЋ, Александра (ур.). *Size zero / мала мјера III, Од маргине до центра: феминизам, књижевност, теорија*, ИЦЈК, Подгорица, 2013, стр. 205-216.
 6. L'esperienza montenegrina di Manfredo Cagni", зборник радова са међународног научног скупа *Књижевност, умјетност, култура између двају обала Јадрана/ и даље од мора/ Letteratura, arte, cultura tra le due sponde dell'Adriatico ed oltre*, Филозофски факултет, Задар, 25 - 27. октобар 2012. године (у штампи).
 7. "One example of balkanistic discourse on Montenegro", са Цвијетом Брајичић, у: AKBAROV, Azamat (ур.). *Foreign Language Teaching: Beyond Language Proficiency*, IBUPress, Sarajevo, 2011.
 8. „Лик жене у пјесмама о Црној Гори објављеним у тршћанској штампи средином XIX вијека“, у: НИКЧЕВИЋ-БАТРИЋЕВИЋ, Александра. *Size zero / мала мјера II: Женски лик у књижевном тексту*, ИЦЈК, Подгорица, 2011, стр. 47 – 61.
 9. „Путопис о Црној Гори у тршћанској штампи у првој половини XIX вијека“, у: ЛОПИЧИЋ, Весна, МИШИЋ-ИЛИЋ Биљана (ур.). *Језик, књижевност, промене: књижевна истраживања*, Филозофски факултет, Ниш, 2010, стр. 217 – 229.

Стручни радови

10. „Афирмација нових достигнућа глотовидактике“, *Rijec*, нова серија, бр. 2, 2009, стр. 231 – 234.
11. „Аутономија студената и универзитетска настава“, у: ВУЧО, Јулијана, МИЛАТОВИЋ, Биљана (ур.). *Аутономија ученика и наставника у настави језика и књижевности*, Филозофски факултет, Никшић, 2010.
12. „Језичка лабораторија као центар самосталног рада у настави италијанског језика и књижевности“, са Горданом Бојичић, у: ВУЧО, Јулијана, МИТРОВИЋ, Биљана (ур.). *Индивидуализација и диференцијација у настави језика и књижевности*, Филозофски факултет, Никшић, 2009, стр. 247-252.

Учешћа на домаћим и међународним научним скуповима:

- 2015: Црногорска академија наука и умјетности – Центар младих научника *Компаратистика у новом кључу*: „Фикција и нефикција у путописним дјелима“;
- 2014: Филозофски факултет Никшић, међународни научни скуп *Балкан у савременој путописној књижевности: „Adolfo Rossi on Montenegro“*;
- 2012: Филозофски факултет Никшић, научни скуп *Савремена књижевно-теоријска читања: Нови увод у теоријски и критички дискурс: „Дијахронијски профил путописног жанра“*;
- 2012: Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу, *Међународни зnanstveni skup u спомен на проф. др. Жарка Муљачића (1922. – 2009.)*: „Antonio Baldacci e il Montenegro“;
- 2012: Свеучилиште у Задру, научни скуп *Књижевност, умјетност, култура између двају обала Јадрана/и даље од мора/ – Letteratura, arte, cultura tra le due sponde*

- dell'Adriatico ed oltre: „L'esperienza montenegrina di Manfredo Cagni“;*
- **2012:** Филолошки факултет Универзитета у Београду, научни скуп *Oltre i confini. Aspetti transregionali e interculturali dell'italiano*: „Il Montenegro nel libro odeporko di Vincenzo Vannutelli“;
 - **2011:** Црногорска асоцијација за америчке студије Подгорица, научни скуп *Од Маргине до Центра: феминизам, књижевност, теорија*: „Путопис: од рубног књижевног жарна до генератора нових књижевних теорија“;
 - **2011:** International Burch University, *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics (FLTAL'2011)*: „One example of balkanistic discourse on Montenegro“;
 - **2010:** Универзитет у Београду, Филолошки факултет, научни скуп *Филолошка истраживања данас*: „Тршћански Диаволетто о Црној Гори од 1848. до 1860. године“;
 - **2010:** Друштво поштовалаца англо-америчке књижевности, научни скуп *Женски лик у књижевном тексту*: „Ликови жена у пјесмама о Црној Гори објављеним у тршћанској штампи средином XIX вијека“;
 - **2010:** Друштво за примјењену лингвистику Црне Горе, научни скуп *Mi o језику, језик о нама*: „Фразеолошки изрази са називима животиња у италијанском и црногорском језику“ (са Горданом Бојичић);
 - **2010:** Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, научни скуп *Језик, књижевност, промене*: „Путопис о Црној Гори у тршћанској штампи у првој половини XIX вијека“;
 - **2009:** Универзитет Црне Горе, Филозофски факултет у Никшићу, научни скуп *Аутономија ученика и наставника у учењу и настави страних језика*: „Аутономија у учењу и настави страних језика на универзитетском нивоу“;
 - **2008:** Универзитет Црне Горе, Филозофски факултет у Никшићу, научни скуп *Индивидуализација и диференцијација у настави страних језика и књижевности*: „Језичка лабораторија као центар самосталног рада у настави италијанског језика и књижевности“ (са Горданом Бојичић).

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Осим фрагментарних и спорадичних помена у радовима који се баве широким спектром интерјадранских, а у том оквиру и црногорско-италијанских културних веза, тема слике Црне Горе у италијанским путописима није свеобухватно истраживана. Стoga вјерујемо да овај рад може допринијети расvjetљавању неких мање познатих страна културно-историјске прошлости и узајамних веза Италије и Црне Горе. Проблематика ове дисертације од посебног је значаја за црногорску књижевну и културну историју, јер су италијански путописци у својим дјелима описивали специфичности црногорског географског и цивилизацијског простора, историјску улогу Црне Горе, културу, менталитет и обичаје Црногорца. Због обиља тема и разноврсности информација које нуде, ови путописи посебно су погодни за анализу традиције приповиједања о Црној Гори и идентификовање стереотипа и конотација који су се за ову балканску земљу везивали. Овакво истраживање омогућиће анализу истрајавања утврђених модела перцепције у путописним дјелима XX вијека, као и њиховог утицаја на саме Црногорце, њихово поимање властитог бића, културе и наслеђа.

Кандидаткиња ће приказати како већ познате, тако и неке слабо познате и, ако резултат истраживања то омогући, до сада непознате путописне прилоге о Црној Гори разних аутора, и то не само оне који су оригинално написани на италијанском језику, већ и оне који су на њега преведени и објављени у назначеном раздобљу, то јест до 1914. године. Резултати овог истраживања указаће на скуп сазнања о Црној Гори која су медијумом путописних дјела допринијела уобличавању дискурса о овој земљи, али и шире, о читавом подручју Балкана.

Мр Оливера Поповић полази од хипотезе да су подстрек за објављивање путописа на италијанском језику о Црној Гори представљали углавном историјски значајни догађаји, попут оружаних сукоба Црногорца с Турцима, који су бутили и усмјеравали интересовање међународне јавности за малу и тешко проходну планинску земљу, смјештену између два велика царства – Отоманског и Хабзбуршког. Кандидаткиња претпоставља да ће истраживање показати да је слика Црне Горе у овим написима у великој мјери била под утицајем питања спољне политике, попут разрјешења „источног питања“, али и других важних догађаја који су утицали на развој италијанско-црногорских односа, као што је вјенчање италијанског принца престолонаследника Виктора Емануела III Савојског са црногорском принцезом Јеленом Петровић-Његош 1896. године. Имајући у виду тезу Марије Тодорове да је „балканistički дискурс“, односно специфични дискурс који одређује ставове према Балкану и радње усмјерене на њега, формулисан у првим деценијама XX вијека, кандидаткиња очекује да и у дјелима италијанских писаца о Црној Гори објављеним у вријеме Балканских ратова 1912 – 1913 установи постојање и оваквог обрасца приказивања.

Циљ овога рада је да расвијетли један мање познати вид црногорско-италијанских књижевних веза и додира и прошири сазнања о чињеницама које свједоче о овом виду рецепције Црне Горе и Црногорца у једној од великих европских култура каква је италијанска. Кандидаткиња ће открити ко су били путописци који су о Црној Гори писали на италијанском језику, кад су и којим поводом посјећивали ову земљу, којој публици су се обраћали и каква је слика Црне Горе у њиховим дјелима и онима која су била на располагању италијанској читалачкој публици као преводи са других страних језика на италијански.

Корпус рада чиниће између четрдесет и педесет путописних наслова похрањених у италијанским библиотекама у Падови, Риму, Венецији, Трсту, Болоњи и Фиренци, као и у Националној и другим библиотекама у Црној Гори, то јест на Цетињу, у Подгорици и у Никшићу.

У првом поглављу рада кандидаткиња ће изучити историјско-теоријски аспект развоја путописа као књижевне врсте, осврнути се на савремене приступе у његовом проучавању и понудити теоријска полазишта за анализу грађе. У другом поглављу биће сагледан културно-историјски и друштвено-политички контекст који је утицао на италијанску путописну књижевност о Црној Гори од настанка првих прекојадранских путописних приказа. Путописна грађа биће разврстана у неколико, претежно хронолошки поређаних нуклеуса, према поводима интересовања и непосредним мотивима долазака путописца у Црну Гору – од првих посјетилаца четрдесетих година XIX вијека, преко неколико кључних момената који су били повод доласка других италијанских путника у ову земљу, као што су црногорско-турски рат 1876–1878, вјенчање црногорске принцезе Јелене Петровић Његош с италијанским принцом Виктором Емануелом III Савојским 1896. године, проглашење Црне Горе за краљевину 1910. године, као и Балкански ратови 1912. и 1913. године. Овакав хронолошки редослијед помоћи ће да се установи у којој мјери су дјела настала истовремено или у невеликом временском размаку међусобно

зависна и како су утицала на стварање одређене слике о Црној Гори, као и како се та слика временом даље развијала и мијењала. У Општем осврту, анализом начина приказивања Црне Горе и њеног културног простора који превазилазе појединачни став аутора, кандидаткиња ће настојати да утврди и разлоге трајања или смјене доминантних модела перцепције Црне Горе у одређеним временским раздобљима. Овај дио рада донијеће општи осврт на теме којима су се аутори најчешће бавили, вријеме у коме су одређена питања излазила у први план и начин на који су обраћивана.

Анализи ове теме кандидаткиња ће приступити из перспективе дискурса и историјски оријентисане културолошке критике. Теоријске поставке истраживања засниваће на интерпретативним моделима аутора који су проучавали књижевне и историјске изворе „есенцијалистичког дискурса“ о Балкану и реконструисали путеве његове дифузије. Путописна слика неће бити тумачена искључиво са аспекта вјерности некој јединственој, суштинској реалности, већ ће се учинити покушај да се реконструише доминантна традиција приказа Црне Горе и Црногорца у оквирима италијанске културне кодификације, као производа одређеног дискурса а истовремено и учесника у његовом стварању и обликовању.

Научни допринос истраживања састоји се у одређивању доминантних модела перцепције и конструкције црногорског Другог у италијанској књижевности, као и идентификацији разлога њиховог истрајавања или мијењања од почетка XIX вијека до времена завршетка Балканских ратова.

- а) Значај истраживања;
- б) Преглед истраживања;
- в) Радна хипотеза са циљем истраживања;
- г) Материјал и метод рада;
- д) Научни допринос истраживања.

3. ОЦЛЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Мр Оливера Поповић учествовала је на више научних конференција и објавила радове у значајним публикацијама. Предложено истраживање и очекивани резултати указују на релевантност теме и зрелост истраживача, тако да вјерујемо да ће њен докторски рад представљати значајан допринос развоју италијанистике у региону. Одабрани метод анализе дискурса и историјске културолошке критике сасвим је примјерен грађи и теми с обзиром на то да у ширем друштвено-историјском и културолошком контексту сагледава и даје интерпретацију конструкције слике Црне Горе у путописном стваралаштву на италијанском језику, која до сада није истраживана.

Након прегледа пријаве теме за докторску дисертацију кандидаткиње мр Оливере Поповић, чланови Комисије констатују да је тема научно релевантна па предлажу Наставно-научном вијећу Филолошког факултета да прихвати Извјештај комисије и да мр Оливери Поповић одобри израду докторске дисертације под насловом *Слика Црне Горе у италијанским путописима до 1914. године*.

- а) Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;
- б) Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се могу очекивати;
- в) Мишљење о предложеној методи истраживања;
- г) Уколико комисија сматра да кандидат не посједује одговарајуће научне и стручне квалификације,

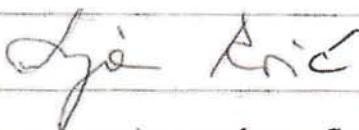
- да неке претпоставке кандидата у вези пријављене дисертације нису тачне или је предложен метод рада неадекватан, исти треба детаљно образложити.
- д) Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не)

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

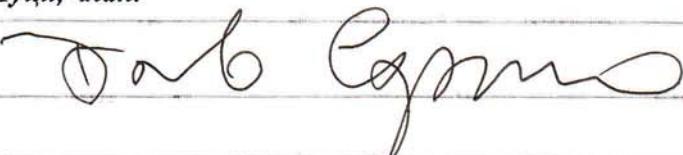
1. *др Весна Килибарда, редовни професор, Италијанска књижевност,*
Филолошки факултет Универзитета Црне Горе, предсједник,

2. *др Сања Роић, редовни професор, Талијанска књижевност,*
Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу, члан,

3. *др Данило Капасо, ванредни професор, Специфични језици –*
италијански језик, Филолошки факултет Универзитета у Бањој
Луци, члан.

ИЗДВОЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложение, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.